

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 1. SZÁM • 2023. JANUÁR • ÁRA: 4 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Örömhír

• Még tenyerünkben érezzük szereteteink kézsorítását, még körülöng minket a karácsonyfa illata. Még emlékszünk az ünnepi üzenetre, amely karácsony estéjén, óév alkonyán vagy újév reggelén a szószékről elhangzott. Azt kívánjuk, bárcsak sose múltának el az ünnep percei.

Ha lelkünkbe tekintünk, pontosan tudjuk: egyedül rajtunk múlik, hogy ünnepként éljük-e meg az új év elkövetkező napjait. Reggeli és estéli imádságaink idején emlékeztethetjük magun-

kat arra, hogy életünk minden perce Isten ajándéka. Amikor szereteteinkre nézünk, amikor étkezünk, hálát adhatunk Istennek, aki családot, barátokat, gondoskodókat, eledelt, italt rendel számunkra. Amikor nehézséggel szembesülünk, kereshetjük Istent, aki utat mutat számunkra minden helyzetünkben. Hát nem csodálatos az élet, amellyel Isten megajándékozott minket?

Kedves Olvasó, aki az új évben kezdedbe veszed e lapot: ujjongjon szíved!

A tartalomból:

Újévi pásztorlevél

3

Csendkúra

5

A tiszta jézusi kereszténység

6

Ismeretlen felé, bizakodva

7

A Magyar Unitárius Egyház ülésezési terve és rendezvénynaptára a 2023. esztendőre

8

„De akik az ÚRban bíznak, erejük megújul...” (Ézs 40,31a)

● **November 18-án a Vallásszabadság Házában zajlott a Tusnád 2022 – az épített örökség felújításának elméleti és gyakorlati kérdései** nevű nemzetközi konferencia huszadik ülészsaka. A résztvevőket Kovács István püspök köszöntötte. A témát harminkét előadásban járták körül az építészeti és műemlékvédelmi szakemberek, tizenkét előadás a Vallásszabadság Háza helyreállításáról szólt.

● **November 23-án került sor az egyetemes lelkész-értekezletre Székelykeresztúron.** Az unitárius templomban tartott istentiszteleten imát mondott Erdő Imola brassói lelkész, prédikált András Benedek főjegyző. Kovács István püspök köszöntötte a lelkészi kart. Takó István sepsiszentgyörgyi római katolikus plébános *Gyülekezetépítési gyakorlatok a római katolikus egyházban* című előadását Gergely István *A pap személyes valóságossága* című előadása követte, majd Dác Tibor gazdasági előadó-tanácsos és Szabó Előd ürmösi lelkész *Gazdasági helyzetek és előremutató lehetőségek* címmel tartott előadást.

● **Sepsiszentgyörgyön tartotta november 28–29-én éves konferenciáját az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége.** A konferenciát Kiss Zsuzsanna ULOSZ-titkár imádsága és Demeter Sándor Lóránd ULOSZ-elnök témafelvezetője nyitotta meg. A szakmai előadásokat Szabó Attila kommunikációs szakember és Rancz Zsolt designer tartották. A fórumbeszélgetésen Bálint Róbert Zoltán lelkész-szociológus, Bartha Mária Zsuzsanna lelkész, mentálhigiénés szakember, illetve András Benedek lelkész-főjegyző vezetésével a lelkészi oklevél munkaerőpiaci értékét vizsgálták a jelenlévők. **A konferencia záró istentiszteletén Bartha Mária Zsuzsanna, Csete Árpád, Dimény József és Kecskés Csaba lelkészek vehették át huszonöt éves lelkészi szolgálatukért az Ezüstpalást-díjat:** az ezüsből készített palástos lelkészsobrot Kiss Endre ékszerész készítette. Az istentiszteletet Nagy László marosvásárhelyi Bolyai téri lelkész tartotta.

● **Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet december 3-án tartotta évadzáró ünnepi gáláját,** ahol visszatekintettek az elmúlt három év egyleti eseményeire, projektjeire és megvalósításaira. A szervezetet köszöntötte Kovács István püspök, aki a fiatalok és az unitárius ifjúság kulcsfontosságú szerepét hangsúlyozta egyházunkban.

● **December 10-én a Vallásszabadság Házában bemutatták a Magyar Unitárius Egyház. Történelem, szellemiség, örökség** című kötetet. A kötetről Kovács István püspök, Kovács Sándor, a Protestáns Teológiai Intézet rektora, Bálint Róbert Zoltán mészki lelkész, Gyerő Dávid kolozsi lelkész, Rác Norbert Zsolt kolozsvári belvárosi lelkész, Furu Árpád, egyházunk építészeti és műemlékvédelmi szaktanácsadója, John

Gibbons amerikai unitárius univerzalista nyugalmazott lelkész beszélgetett.

● **December 11-én Torockón Bartha Alpár lelkészre emlékeztek halálának tízéves évfordulóján.** Az emléknapp az elhunyt lelkész sírjánál főhajtással kezdődött, majd áhítattal folytatódott a templomban. Bartha Alpár életét egyházunk püspöke, főjegyzője, valamint az egyháztársadalmi szervezetek képviselői méltatták és idézték fel.

Egyházköri hírek

● Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

November 27-én Fekete Levente nagyajtai lelkész és neje, Fekete Judit vette át az Erdővidék Kultúrájáért díjat a baróti Gaál Mózes Közművelődési Egyesület elnökétől, Demeter Lászlótól a helyi unitárius templom és várfal felújításában közrejátszott szerepükért, az önzetlen, alázattal végzett munkájukért. A vártemplomban laudált és istentiszteletet tartott Szabó Előd esperes.

● Kolozs-Tordai Egyházkör

November 26-án a nagyenyedi egyházközség Enyedi György halálának 425 éves évfordulójára emlékezett. Az ünnepi istentiszteleten Jobbágy Mária Júlia egyházköri jegyző mondott imát, Csécs Márton Lőrinc esperes végezte a szószéki szolgálatot. Ezután Kovács Sándor egyháztörténész, Rác Norbert Zsolt kolozsvári belvárosi lelkész Sándor Botond nyugalmazott nagyenyedi lelkész, Nagy Egon, a Bethlen Gábor Kollégium magyartanára tartott előadást. A résztvevők megkoszorúzták az Enyedi György kopjafáját az egyházközség udvarán.

December 4-én hálaadó istentisztelettel köszönte meg a torockói egyházközség Istennek, hogy elvégezhették a templom belső felújítását. Kovács István főpásztor végezte a szószéki szolgálatot. Csécs Márton Lőrinc helybeli lelkész a munkálatokról tartott rövid ismertetőt. Furu Árpád szakmérnök, Fodor Dorottya felügyelőgondnok és Király Ferenc gondnok osztotta meg gondolatait a jelenlévőkkel.

● Marosi Egyházkör

November 16-án a marosvásárhelyi kövesdombi egyházközség nőszövetsége régi elnökét, Szeredai Irmát búcsúztatta, és köszöntötte Ferencz Éva új választott elnököt. November 20-án, az egyházköri vizsgálószerk alkalomával a keblitanácsosok szolgálati esküt tettek. Halálának egyéves évfordulóján megemlékeztek Szabó László tiszteletbeli gondnokokról, majd a két marosvásárhelyi egyházközség ifjúsági egylete Dávid Ferenc-émlék-műsort adott elő. Advent vasárnapjain Póra Annamária és Zoltán, Csíki Ottilia, Szász Lehel, Farkas Boglárka, a Schenectady unitárius univerzalista testvérgyülekezet kórusa, szenteste pedig a vallásórások műsora hangzott el. Az eseményeket a Bethlen Gábor Alapítvány és Magyarország Kormánya támogatta.

Újévi pásztorlevél

KOVÁCS ISTVÁN

• Egy újabb évváltás határmezsgyéjén állva egyrészt az elmúlt év felé fordul tekintetem, másrészt meg a jövőt fürkészem.

Az elmúlt időszakra tekintve ott van még a lelkünkben a világjárvány megannyi megpróbáltatása, az elmúlt évet pedig mindennél hangsúlyosabban beárnyékolja a közvetlen szomszédságunkban kitört pusztító háború. Ezek az életünket felforgató történések alapjaiban ingatták meg létbiztonságunkat és döbbentettek rá kiszolgáltatottságunkra.

Mindezek ellenére mégis hálával telik meg a szívem! Hálát adok a jó Istennek, hogy minden nehézség, megpróbáltatás ellenére a mögöttünk álló esztendőben is volt elegendő erőnk ahhoz, hogy együtt legyünk családjainkban és gyülekezeteinkben, hogy közösséget építsünk és templomokat újítsunk fel, adakozzunk, egymáson segítsünk, önzetlenül enyhítsük a háború okozta szenvedéseket, tiszta lélekkel éljük meg ünnepeinket és közösségi alkalmainkat. Volt elegendő erőnk ahhoz, hogy Isten szemszögéből tekintsünk egymásra, és ennek fényében megértsük: Isten gyermekeként egymás testvérei vagyunk és saját magunkra is úgy tekintsünk, mint akik Isten számára is értékesek vagyunk.

Keresem a választ, hogy mi ennek az erőnek a forrása. A válasz egyértelmű: a hitünk! Minden megpróbáltatásunk ellenére, a hitünk a legnagyobb erőforrásunk. A gyülekezeteinknek ez a legnagyobb erőforrása. Az évszázadok során a hit energiája tudta fenntartani a közösségeket, családokat. Az Istenből táplálkozó hitélet tudott otthonokat, templomokat, várfalakat, gyülekezetet építeni és fenntartani.

Az új év küszöbén, a jövő bizonytalanságával farkasszem nézve, amikor arra keressük a választ, hogy mi tarthatja meg életünket, közösségeinket, hogy milyen módon nyerhetjük vissza lelkünk békéjét, „szívünk régi ritmusát”, a válasz ugyanaz: nincs más recept, csak a hitünk, az Istenhez menekülés. Eből merítkezve tudunk a jövőben is megerősödni, cselekvőkké válni, olyanokká, akik csodákat képesek művelni és hegyeket elmozdítani.

2023-ban újra kell tanuljunk azt, amit Szilágyi Domokos így fogalmazott meg: „a fájdalom is csak energiaforrás ó, soha más ne legyen.” Ennek jegyében engedjük, hogy a ránk zúdult megpróbáltatások ne le sújtsanak, hanem tanítsanak, vezessenek Isten karjába és a csodatevő hit energiáját szabadítsák fel bennünk. Korunk jóléti elbizakodottságában a megpróbáltatások világossá tették azt, amit korábban szem elől tévesztettünk: bármennyire el vagyunk telve önmagunkkal, civilizációnk és tudományunk fejlettsé-

gével, alapvetően Istenre és egymás szeretetére van a legnagyobb szükségünk. Egyszerre vált nyilvánvalóvá, hogy mi a fontos és mi a mellékes, hogy istenkereső emberekként nem más a dolgunk ezen a világon, mint életünket magasztos célok szolgálatába állítani: álmodni, tervezni, építeni, jó ügyekért cselekedni.

A jövő felé fordulva minél inkább keresem boldogulásunk nehéz kérdéseire a feleletet, annál erőteljesebben érzem, hogy a válasz egyszerű. Nem kell rendkívüli dolgokat tenni, csak újra meg újra visszakanyarodni ahhoz, ami évszázadokon át megtartott bennünket: a hithez! Miközben közösségeinkben az előtünk járó nemzedékek is megfeszítetten dolgoztak a létfenntartásért, tudtak időt szánni arra, hogy az égre tekintsenek, és ezáltal a hit megsokszorozza erejüket.

„Bizony mondom nektek: ha akkora hitek volna, mint egy mustármag, és azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen oda – akkor odamenne, és semmi sem volna nektek lehetetlen.” (Mt 17,20b)

És akkor tudtak megpróbáló nehézségeken felülkerekedni, történelemformáló megvalósításokat véghezvinni, amikor megpróbáltatásaikban megedződött hittel, Isten erejét segítségül hívva cselekedtek. Tudatosítanunk kell újra meg újra: ahhoz, hogy léleekben „kiteleljünk” és megmaradjunk, ahhoz, hogy a vészjósló fogyás helyett újra gyarapodjon egyházunk, elengedhetetlenül fontos visszatálnunk az egyházunkat létrehozó és megtartó elődeink eleven hitéletéhez. Ahhoz a vallásossághoz, amely nem merül ki a kötelező egyházfenntartói terhek vállalásában és az alkalmankénti istentiszteletek látogatásában, hanem eleven bekapcsolódást jelent a gyülekezeti élet imádságos és cselekvő lüktetésébe: együtt tervezni, ünnepelni, jelen lenni és a legdrágábbat, időnket ajándékozni a közösségnek. Megmaradásunk titka az, hogy tudunk-e hittel telített vallásos életet élni, minden napjait és ünnepeit Istennel megélt gyülekezetté válni, amely derűs és egészséges, és minden nehézsége ellenére teljes értékű tud lenni.

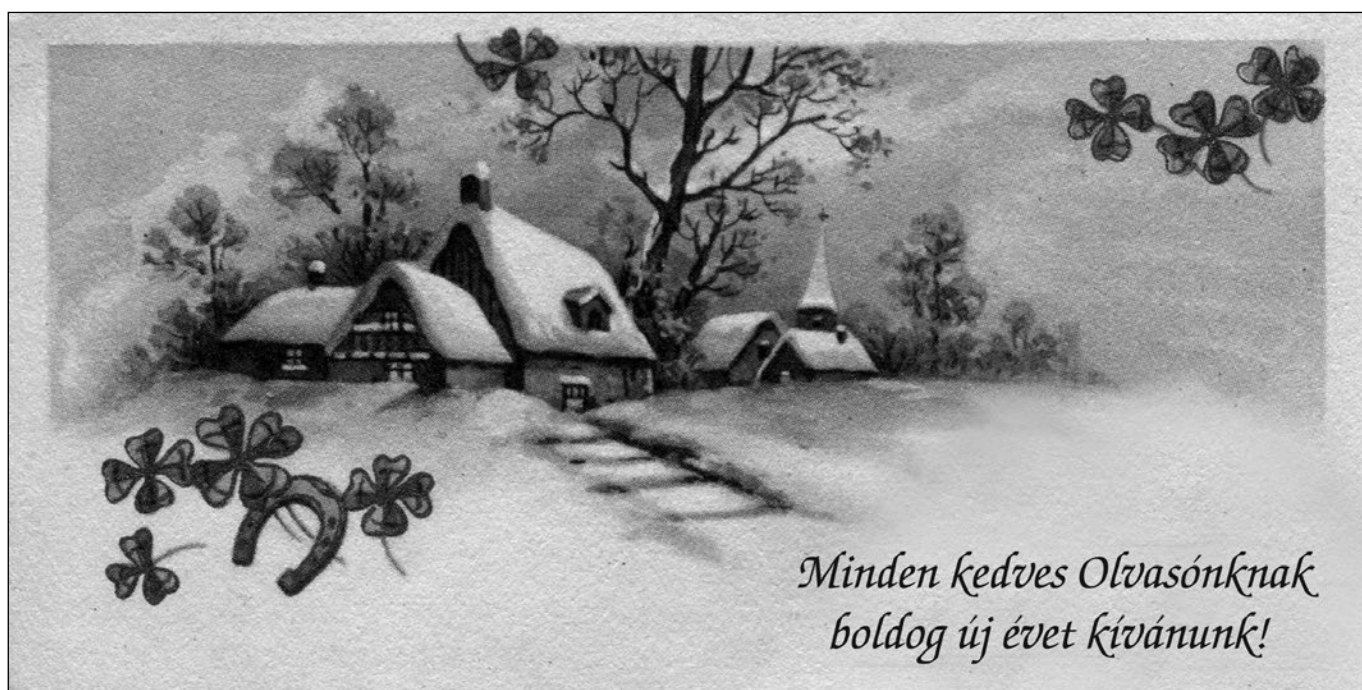
Annak érdekében, hogy ez megvalósulhasson, az új évben kalákára hívlak benneteket. Arra, hogy amiként falvainkban a kalákák által összefogással építettük évszázadokon át otthonainkat, ugyanúgy adjuk össze hitünket, szeretetünket, lelkesedésünket, és

építsük újjá lelki otthonainkat, a gyülekezeteinket. Arra hívlak, hogy mindezt jó szívvel, alázattal, a jó Isten feltétel nélküli szeretetét visszhangozva tegyük. Arra, hogy ez a munka ne legyen teher, hanem végezzük könnyed lélekkel. Amiként a kalákázáskor mindenki azzal segített, amije volt, gyülekezeteink, kisebb-nagyobb közösségeink épülése érdekében segítünk azzal, amivel tudunk. Imádkozzanak erőt és tartást gerincünkbe az asszonyok, édesanyák, nagymamák! Tartsák mint oszlopok vállaikon megtartó értékeinket a férfiak! Frissességgel, megtörhetetlen elszántsággal álmódjanak szebb holnapot ifjaink! Hassa át derűvel, Istent látó tisztasággal közösségeinket a gyermekek jelenléte! Hozzanak csendet és re-

ményt lelkünk zajába a lelkészek imádságai. Ez az összefogás tartson meg bennünket az új esztendőben!

Az alapgondolatként választott bibliai vers feltétel nélkül fogalmaz. Én azonban meggyőződéssel állítom, hogy van hitünk, és ez tart meg minket egyénileg és közösségileg. Hiszem, hogyha a lelkünkben egyre mélyebb gyökereket eresztő, mustármagnyi hit indái egymásba kapaszkodnak, csodákra leszünk képesek, és semmi sem lesz számunkra lehetetlen! Ennek jegyében kérem a gondviselő Istent, hogy adjon boldog új esztendőt, áldja meg életünket, erősítse hitünket, hogy háborúk helyett békét teremthessünk a harctereken és a lelkekben egyaránt!

Kolozsvár, 2023. január 1.

313. egyházi ének

Halhatatlan Teremtő,
Imádandó Isten,
Kiben elmúlt jövőendő
És változás nincsen,
Jelenléted maradandó,
Istenséged örök éltig állandó.

Ím, esztendő végpontja
Hozzánk elérkezett,
Elmének áldásban tartja
Neved, mely fedezett
Sziklái közt az életnek,
Veszélyiben a sorsnak s balesetnek.

Már-már csendes véget ér
E fáradt esztendő,
Már megáll s kikötőt nyer

Sajkánk, mely veszendő
Volt a zúgó szélvészekben,
Fájdalmakban, súlyos szenvedésekben.

Áldunk, Atyánk, a jókért,
Melyekkel tetéztél,
Áldunk súlyos próbákért,
Melyeket ránk mértél,
Áldunk, Atyánk, szeretttinkkel
S rokoninkkal, egy szívvel és lélekkel.

Isten, szállíts békében
Az új esztendőre,
Terjeszd éltünk körében
Áldásid fejünkre,
Bűneinket, oh, töröld el,
S bocsáss által minket csendes lélekkel.

ARANYOSSZÉKI SZÉKELY SÁNDOR

HITFORRÁS

Csendkúra

BODOR LÍDIA
EMESE

Émlékszem az érzésre, a sóvárgásra, amint gyermekként arra vágytam, hogy majd egyszer saját akarattal rendelkező felnőtt legyek. Bizonyára mindannyian voltunk így életünk valamely szakaszában. Pedig mennyivel egyszerűbb volt a gyermeki gondtalanságban és időtlenségben kíváncsiskodni és rácsodálkozni a világra újra és újra. Most pedig eltűnődöm azon, hogy az emberi élet váltakozó szakaszaiban mennyire másként viszonyulunk az időhöz.

Fokozottan így van ez egy új esztendő kezdetén, amikor időszerű mérlegelni, értékelni, újragondolni dolgainkat, újratemeteni bizonyos szertartásainkat és újrafogalmazni mindazt, amit a saját életünkről, annak értékeiről, sikereiről és változtatni valóiról gondolunk. Ezekben is leginkább a csendet megteremtő rítusainkat kellene újult figyelmünk középpontjába helyezni, hiszen abból egyre kevesebb van a világban és egyre jobban szomjazik rá a lelkünk. A csendben pedig kapcsolódás van, ima, lelki hangolódás és az állandó változásaink melegágya.

Végigfut rajtam, hogy mennyi minden van a csendjeinkben. S milyen jó volna időről időre megosztani egymással bizalomteljes, összeérő, megtartó közegben mindazt, amit személyes csendjeink jelentenek, amit előhoznak, felkavarnak vagy éppen gyógygítanak bennünk. Hiszen benne van álmodozás és hitetlenkedés, önös vágy és közösségi szikra, fájdalom, félelem, de megosztott, könnyebbé vált teher és fohászokodás is. Benne van a lélekreseinken át beszűrődő isteni fény és mindaz, ahogyan és amiből erőt merítünk. Benne van összefonódó, egybetapadó közelség és idegen társas lét, közös magány, benne van szeretet és kiszéretés is. Benne van fájó vagy gyógyuló múlt és bizakodó vagy szorongással várt jövő is.

Mégis mennyire félünk tőle, milyen eltanult gyors mozdulatokkal, önkéntelen reflexszel nyúlunk bármi után, ami lekötheti szemünket, figyelmünket és lelkünket, mert szokatlan és kényelmetlen a csend. Mert gyakran nem kívánunk tudomást venni arról a belső hangról, ami bennünk motoszkál és ami irányt, erőt, választ mutathatna...

Mondd, mikor voltál legutóbb kellően hosszú ideig, egyedül és ténylegesen jelen a csendben? Mit hallottál meg pillanatnyi életfeladatodból? Ez is állandó és örökös tanuló feladatunk. Jelen lenni. Ténylegesen. Lélekkel lenni jelen.

Az ösztöndíjas külföldi évem alatt hallottam arról a szertartásról, amelyet amerikai unitárius univer-

zalista gyülekezetekben gyakorolnak a tizenéves, önmagukat kereső, vallásos fiatalokkal. Amolyan konfirmáció előtti beavatóként. A rítus lényege végtelemül egyszerű – huszonnégy órán át egyedül, képernyő nélkül, (kívülről felügyelt) csendben lenni. Önmagunkkal, kereső lelkünkkel, Istennel. Úgy tudom elképzelni, hogy egy közös táborhelyen, de egyenként különböző házikókban, ajtó elé tett eledellel és állandó felügyelettel, azzal a biztató tudattal, hogy egy időben többen vannak, és a megszabott időkeret lejártá után közös élménymegosztással cseng majd le a megélt idő.

A mai fiataloknak bizonyára nagy kihívás és ugyanakkor nagy élmény is lehetne. De valljuk be,

„Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága.” (Zsolt 119,105)

hogy nemcsak nekik, hanem nekünk is elkélne időről időre, legalább évente egy-egy ilyen csendrítus, csendnap. Hogy megtanuljunk újra magunkkal lenni. Sőt, békét kötni magunkkal! Vajon ebben a pillanatban benned hogyan lüktet az élet? Mi az, amivel a legtöbb időt töltene a lelked abból a csendnyi szakaszból? Miről fordítod el a tekintetedet, a lelkedet?

Jó volna önmagunknak is bevezetni az ilyen csendnapokat. Akkor talán jobban értékelnénk és különbül megszentelnénk a saját időnket. Talán volna bátorságunk és tudatosságunk megválasztani azt, amivel eltöltjük a száguldó óráinkat. Lenne merszünk fölállni és kísértálni onnan, ahol úgy érezzük, hogy a tevékenység, beszélgetés nem ad hozzá önmagunkhoz, nem emeli föl a lelkünket – s nem a szégyenérzetünk, sokkal inkább önmagunk megbecsülése kerekedne fölül.

Bármennyire hisszük, hogy időről időre sikerül önálló entitásként létezni a világban, azért mégis csak befolyásolnak bennünket dolgok, eszmehullámok, viszonyulások, a világ aktuális dolgai. Mert kéretlenül is érkeznek hozzánk hírfoszlányok, hangulatok, vélemények, meglátások. És rajtunk múlik, hogy a képernyők kék fényén keresztül vagy a lélek szárnyán érkeznek és érintenek meg ezek. Válasszuk hát az isteni mécses világosságát!

Legyen ez az év olyan, amelyben merjük egyéni ösvényünket és fényünket élni!

HITFORRÁS

A tiszta jézusi kereszténység

Több világvallás sajátossága, hogy a kultikus helyekre való belépés előtt a hívő embernek rituális tisztálkodáson kell átesnie, hogy az imádkozása, istentisztelete helyes és szent legyen. Erre tömérdek példa van a buddhizmusban, hinduizmusban, iszlámban és a Bibliában – elsősorban Mózes harmadik könyvében – is. Pár esetben ezek a törvények igazán rokonszenves kulturális sajátosságok, például egy törökországi nyaralás során, ha meglátogatnánk egy mecsetet, belépés előtt meg kell válnunk lábbelinktől, s az utca porát hátrahagyva, ezáltal „tisztán” lépünk be a szent helyre. Sajnos azonban vannak kellemetlenebb példák is, Indiában pár éve tömegdemonstrációt okozott egy botrányos kezdeményezés, amely előírta, hogy menstruáló nők ne léphessenek be az egyik hindu szentélybe.

Unitáriusokként nem honosítottunk meg ezekhez hasonló tisztasági törvényeket, s nincsenek látványos megtisztulási rituálék templomainkba való belépéskor. Mi (is) a lelki, a szemnek kevésbé látványos megtisztulást tartjuk követendőnek és fontosnak, hogy az istentiszteleteken való részvételünk ezáltal legyen megszentelve. Lehetőségeink tárháza gazdag: önvizsgálatot tarthatunk a templom felé tartó úton, a templom padjaiba beülve, az istentisztelet kezdetére várva imádkozhatunk, s ha szükség, segítségként ott is áll előttünk az énekeskönyv utolsó pár oldala, ahol imádságok szerepelnek. Megfogalmazhatjuk „tisztulási” terveinket: mit tettünk rosszul az elmúlt héten, amit kijavíthatunk a közeljövőben, milyen bántó szavak hagyták el ajkainkat, amelyeket el kell felednünk.

Nemrég egy japán buddhista szervezet vezetőjének mutattam be a János Zsigmond Unitárius Kollégium épületét, sétánk során bekísértem az imaterembe is. Először nem tudta, hogy koncertteremben vagy előadóteremben vagyunk-e, de amint elmondtam neki, hogy ezen a helyen tartjuk az áhítatokat, azonnal elszégyellte magát, és a cipőjéhez nyúlt. Elmosolyodtam és elmondtam neki, nincs szükség rá, hogy zokniban menjen végig azokon a termeken, ahol több száz diák cipősen vonul végig, mert mi nem tartjuk azokat a tisztasági törvényeket, amelyek számára oly természetesek. Felmutattam a szószerkekre, amely mellett ott áll Dávid Ferenc domborműbe faragott arcképe, és eszembe jutott káténk egyik felelete: Dávid Ferenc életcélját úgy törekedett megvalósítani, hogy a tiszta jézusi kereszténységet szószerkekről, hitvitákon és könyvei által hirdette és terjesztette. Boldog felismerés pillanata volt.

ELEKES ZSOLT

Tiszta jézusi kereszténység. Ízlelgessük picit ezeket a szavakat. Jézus a hitelveink és hitvallásunk szerint is a tanítómesterünk, aki megtanít Istennek tetsző életet élni, imádkozni, szeretni. Amikor a farizeusok számon kérik tőle, hogy tanítványai kezük megmosása nélkül étkeznek (ez ugyanis a rituális tisztasági törvények megszegése), Jézus a Mt 15,11-vel válaszol. Mesterünk számára tehát Isten és embertársaink előtt is tisztának lenni azt jelenti, hogy a szívünket tisztán tartjuk, mert „ami kijön a szájból, az a szívből származik” (Mt 15,18a). Lehet, néha túl egyszerűnek tűnik unitárius vallásunk és egyházunk. A templomaink falai többnyire fehérek, a legtöbb helyen nem díszítik freskók, a szertartásaink egyszerűbbek, keve-

„Nem az teszi tisztátalanná az embert, ami bemegy a száján, hanem ami kijön a szájából, az teszi tisztátalanná az embert” (Mt 15,11)

sebb látványos elemmel és talán hitelveink sem annyira kidolgozottak, mint más felekezetek sommás dogmatikai fejtegetései. Mégis, ha hitünk alapjait vizsgáljuk meg, rájövünk: jól van ez így. Az emberi megalománia szentélyére helyeznénk fel hitünket és vallásos életünket, ha elsősorban a pompára és cicomára fektetnénk a hangsúlyt. Elfelejtetnénk – bár nem szükségszerűen, hozzá kell tennem – tiszta jézusi keresztényeknek lenni, pedig oly büszkén hallgatjuk minden konfirmáció alkalmával, hogy egyházalapító püspökünk mire alapozta kicsiny egyházunkat.

„Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent”, áll a hegyi beszédben. Ez legyen a mi tisztasági törvényünk, amelyet betartunk, s akkor meglátjuk az Istent! A szívünk legyen tiszta, s akkor megtapasztaljuk, mit is jelent valóságosan Isten országa építőmunkásainak lenni. Nem üres szavak ezek, hanem hitünkből fakadó, evangéliumból merítő bölcsességek. Hitelvek. Hitünkből fakadó elvek alapján gyakorlatba ültetett kereszténység. Istengyermekek mi voltunkra szoktunk hivatkozni, s a gyermekek általában tiszta szívűek: nem ítélik meg, nem bélyegeznek meg, hanem őszinte, tiszta kíváncsisággal tekintenek a világra, fogadják be annak tanítását. Menjünk hát, és eszerint cselekedjünk!

LÉLEKTÉRKÉP

DEMETER ERIKA

Ismeretlen felé, bizakodva

„Az angyal lehetett látomás is...” – így kezdődik egy gyakran szavalt karácsonyi vers, amely mintha az ünnepkörről akarná lerántani a légi csodát rejtő takarót. Igen, lehetett, de annyira erős élmény volt, hogy a pásztorokat továbblépésre készítette. Otthagyták a nyáját, és elmentek megnézni a csodát, a szokatlant. Otthagyták, de nem örökre, talán egy napra vagy csak pár órára, de mentek jelet látni.

Előfordult már veled, kedves Olvasó, hogy nagyon erős volt benned az érzés arra vonatkozóan, hogy valamit meg kell tenned, valahová el kell érned, valakit meg kell ölelj, valamit ki kell mondanod? Velem gyakran történik! Nem keresek rá racionális magyarázatot, mert rájöttem, hogy ha türelemmel kivárok, idővel érthető lesz számomra minden történés.

A körülöttünk elcsendesedett ünnep után a jövőbe tekintő ember újra kémeleli az eget, csak egy kicsit másképp, mint a pásztorok. Hátha lesz még egy látomás! Talán érkezik egy jel, amelyért érdemes elhagyni kicsit mindennapos életmódunkat, megrögzött szokásainkat. Hogy miért lenne jó ez? Miért jó magunk mögött hagyni, letenni egy kicsit a megszokottat? Mert távolról minden másképp fest, mint közlrol. Távolról jobban látszanak az esetleges hibák, de látszanak az erények, értékek is. Tudnak hiányozni.

Azért is jó lehet magunk mögött hagyni a régít, mert benne van a lehetőség, hogy a régít lecseréljük valami újra, valami másra, tisztábbra. Nyilván nem örökre kell otthagyni, csak ideig-óráig, amíg a jelet nézzük. Ha kényelmetlen az új helyzet, még mindig vissza lehet venni a hétköznapi saruját. Mindenképp élménnyel gazdagodunk, és ezt felemelő elmesélni, megosztani azokkal, akik életünk részei. Minden meséléssel újraéljük, ahányszor csak ezt tesszük.

Lezárult egy év! Lehetett volna jobb is? Igen, lehetett volna, de ilyen volt. Tudtam volna változtatni rajta? Talán. Tudtam volna jobba tenni a napjaimat? Igen. Azt tettem, amit abban a helyzetben jónak láttam. Ember vagyok és tökéletlen, gyengeségekkel és hibákkal. Vállalom!

Hogy mit hoz az új év, az sok tényező függvénye. Én csak abba tudok beleszólni, ami egyedül tőlem függ. Ami tőlem függ, többek közt az, hogy bizalomra vagy félelemre építem a holnapot. Hogy kifogásokat keresek vagy lehetőségeket látok meg az elkövetkezőkben. Sikertelenségeimet kudarcként élem meg

vagy tanulási folyamatként. Élményeimet megosztom másokkal vagy megtartom magamnak.

Nincs racionális magyarázat életemnek minden történésére. Nem is kell legyen, és ez nem baj. A vallásos ember ilyen esetekben éli meg teljes mélységében a hitét. Azt a hitet, ami bizalom, ami arra készítet, hogy adjam át magam feltétel nélkül valakinek, aki látja a teljes egészet, az összefüggéseket és arra tereli az életemet, amelyik irány mindenkinek jó lesz.

Vajon tudunk-e olyan bizalommal lenni Isten iránt, mint a kisgyermek, aki nevetve ugrik a semmi-be, mert tudja, hogy szülei elkapják? Tudunk-e újat úgy fogadni, mint a régi folytatása, más lehetőségekkel, más kihívásokkal? Mint a kisgyermek, olyan kíváncsian? Hiszen nem véletlenül hozza példának Jézus a kisgyermeket mint Isten országának várományosát!

Minden évben újra kell tanuljunk, újra kell éljük a bizalmat Istenben, másokban és önmagunkban. Akik szeretnek, azok önmagunkért szeretnek. Akik távolságtartóak, azoknak biztosítsunk teret, jó távol is élhet tőlünk. Szabad önmagunkra vigyázni, mert ez még nem önzés.

Mit hoz az új év? Mit szeretnél, mit hozzon? Éljen nyitott szívvel és lélekkel, hogy mindig felfedezhesd az isteni jelt. Lehetséges, hogy látomás lesz? Lehet. Vagy nem történik semmi, bármennyire is várod? Az is megeshet.

Töredékesek vagyunk mind, de a nagy egészhez tartozunk. Ott vagyunk egészek csak, abban a megtapasztalásban, amire nincs racionális magyarázat. Ide pedig nem férközhet közel a félelem, mert a bizalom nem ad helyet neki.

Fogadd az új esztendőt gyermeki bizalommal, kíváncsian és derűsen, hiszen ez is lehet égi jel!

A Magyar Unitárius Egyház ülésezési terve és rendezvénynaptára a 2023. esztendőre

Az Egyházi Képviselő Tanács 2022. december 9-i ülésén elfogadott terv kivonatos változata

A Főtanács ülése: szeptember 29.

Az Egyházi Képviselő Tanács ülései

I. évnegyed: március 17.

II. évnegyed: június 9.

III. évnegyed: szeptember 15.

IV. évnegyed: december 8.

Egyházköri közgyűlések

Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör: május 6.

Marosi Unitárius Egyházkör: május 13., Bözöd

Küküllői Unitárius Egyházkör: május 20.,

Küküllődombó

Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör: május 20.,

Gagy

Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör: május 13.

Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör:

május 20.

Gondnok-presbiteri konferenciák

Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör: március 18.

Marosi Unitárius Egyházkör: március 4., Szabéd

Küküllői Unitárius Egyházkör: március 4., Medgyes

Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör: február 25.

Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör: március 25.

Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör:

február 18.

Egyházi rendezvények

Újévi fogadás: január 1., Kolozsvár

A vallásszabadság ünnepe: január 13., Torda és

Kolozsvár

Március: énekvezér-továbbképző: március 10–11.

Fő- és felügyelőség gondnokok találkozója: március 31.

Egyetemes kórustalálkozó és örömmenélés: április 29.

Nyugdíjas lelkészek találkozója: június 5–6.

Gyermektábor 8–11 éveseknek: június 26. – július 1.

Ifjúsági tábor 12–14 éveseknek: július 3–9.

Konfirmándusok mozgótábor: július 10–16., Kolozsvártól Nagyajtáig

Szejkétfürdői Unitárius Világtalálkozó: szeptember 2., Szejkétfürdő

IARF-kongresszus, szeptember 5–7., Kolozsvár

Dávid Ferenc-émlékarandoklat: november 4., Déva

Az egyetemes gondnoki kar találkozója: november 17–18.

Désfalvi Simon Mihály emlékezete: november 26.,

Désfalva

Egyházköri rendezvények

Firtosi találkozó: június 10., Firtosi kilátó

Vadasi unitárius találkozó: július 1., Vadas-tető

Egyházköri találkozó a Küküllői Unitárius Egyházkörben: július 15., Ádámos vagy Küküllődombó

Olt menti unitárius találkozó: július 29.

Tordai-hasadéki unitárius találkozó: augusztus 5.

Egyházköri találkozó a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkörben: augusztus 19.

Egyházköri találkozó a Marosi Unitárius Egyházkörben: szeptember 16., Tündér Ilona völgye (Jobbágyfalva), házigazda a Marosvásárhely-Bolyai

téri Unitárius Egyházközség

Egyházköri Konferencia a Székelyudvarhelyi Egyházkörben: az ősz folyamán

Megjegyzés: a rendezvények helyszínének és időpontjának változtatási és pontosítási jogát fenntartjuk.

Amikor várakozok, figyelek

Tudod, mi történik azzal, amire figyelsz?

Gondolj egy egyszerű, hétköznapi dologra. A konyhára, egy kivételes személytől kapott növényre, az autóra, egy általad ültetett fára. Vagy gondolj valakire: a gyermekekre, a társadra, akár a lelkekre, Istenre.

Ha nem figyelsz, a konyha rendetlen, mocskos lesz, a növény elhervad, elszárad, az autó megrozsdásodik, megáll, a fa elhanyagoltttá válik, elhal. A gyermek nevetlen lesz, a lelke vad, és Isten létében kételkedni kezdesz.

Csodát művel a figyelem. Mégis félünk tőle – időnként.

Isten figyel rád. Nem bíróként, hogy lássa, mikor tévedsz; nem titkon, hogy kilesse rejtett vágyaidat, hanem folyton jelen van, és ha odafigyelsz, érezni fogod a veled való létét.

Te mire, kire figyelsz nap mint nap? Mi az, amiben jelen vagy, amikor beleveszel önfeledten a pillanatba? Van-e olyan, amikor érzed Istent?

Vedd ma számba napjaidat. Sorold fel, mire figyelsz. Megtalálod ezekben életed vázát, lelkeid vezérfonalát. Ha kell, változtatni tudsz, tudatosan. Ha nem kell, akkor örülj önmagadnak! Az advent lehetőséget adott arra, hogy gyakorold a lelkekre való figyelést, az Istennel való együttléteket. Az új esztendő, az új kezdet szintén. Kitartást kívánok hozzá. Légy áldott!

ÚJVÁROSI KATALIN

VISSZATEKINTÉS

Hálával tekintünk vissza az elmúlt esztendőre. Ugyan a háború komorrá festette egünket, ám sokszor szállt ajkunkról hálaének Istenünkhöz a megannyi felújított templomért, egyházi ingatlanért. Két alkalommal a külvilág is felfigyelt ránk, elismerte munkánkat, amellyel műemlék épületeinknek gondját viseljük, amellyel törekszünk, hogy Jézus tanítványaiként éljünk és munkálkodjunk.

Október 15-én szenteltük fel a szentendrei skanzenben a nyárádgálfalvi unitárius templom mását. A magyarországi falumúzeum vezetősége úgy látta jónak, hogy a magyar kultúra sokszínűségét bemutató kiállításai között szenteljen teret az egyetlen magyar alapítású felekezetnek. November 19-én Kolozsváron adta át Piet Jaspaert, az Europa Nostra alelnöke a szervezet díját a Vallásszabadság Háza felújításáért. Az Europa Nostra-díjat hagyományosan nemcsak a díjkiosztó gálán (amely október 26-án volt Prágában), hanem a honorált műemlék, kulturális termék otthonában, egy helyszíni ünnepségen is átadták.

A következőkben a templomszentelésről Elekes Botond egyházkerületi főgondnok és Kriza János püspöki helynök ünnepi gondolatait, illetve úrvacsorai ágendáját, a díjátadásról pedig Kovács István püspök és Furu Árpád műemlékvédelmi szakmérnök beszédét adjuk közre.

Köszöntő

ELEKES BOTOND

• Főtisztelendő püspök úr! Nagytiszteletű főjegyző úr! Nagytiszteletű országos felügyelő gondnok úr! Tisztelt Kővér László elnök úr! Tisztelt miniszterhelyettes úrhölgy! Kedves meghívottak! Ünneplő gyülekezet!

A Magyar Unitárius Egyház nevében örömmel és sok szeretettel üdvözlöm az egybegyűlteket.

„Mert ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költséget, hogy telik-e mindenre a befejezésig? Nehogy – miután alapot vetett, de nem tudta befejezni – gúnyolni kezdje mindenki, aki látja, és ezt mondja: Ez az ember építkezni kezdett, de nem tudta befejezni.”

Kedves testvéreim! Köszöntömet a Mesternek ezzel a Lukács által lejegyzett, alkalomhoz illő intelmével kezdem.

Templomszentelő istentiszteletre gyűltünk össze. Ebből az alkalomból összegyűjtöttem, hogy az elmúlt évszázadokban hol és mikor szenteltek fel unitárius templomot eleink a jelenlegi Magyarország területén.

Az elsőt Polgárdiban, 1888. szeptember 30-án. A másodikat Budapesten, az egykori Koháry utcában, a mai Nagy Ignác utcában 1890. október 26-án. A harmadikat Füzesgyarmaton 1903. november 8-án. A negyediket Hódmezővásárhelyen 1911. október 29-én. Az ötödiket Debrecenben 1928. június 8-án. A hatodikat ismét Budapesten, az egykori Rákos utcában, a mai Hógyes Endre utcában 1929. február 10-én. A hetediket Pestszentlőrincen, az állami lakótelepen 1936. június 7-én. A nyolcadikat Dunapatajon 1937. december 5-én. A kilencediket Kocsordon 1939. június 18-án.

Mindez azt jelenti, hogy egyházi közösségünknek ötvenegy év alatt kilenc templomszentelésben volt ré-

sze, átlagosan tehát öt és fél évente sikerült egy új templomot felépíteniük és felszentelniük.

Ezek alapján joggal feltételezhetnénk, hogy a következő ötvenegy évben, 1939 és 1990 között is hasonló rendszerességgel épültek a templomaink. Újabb kilenc Pécsen, Miskolcon, Szegeden, Sopronban, Kaposváron, Győrben, Gyulán és ki tudja, még hol.

De sajnos nem így történt. A kocsordi után egészen a mai napig egyetlen unitárius templom sem épült Magyarországon.

A második világháborúban nemcsak a műszák hallgattak, templomok sem épültek. Majd a kommunista diktatúra évtizedeiben fogalmilag is kizárt volt, hogy építkezzünk. Sőt, elvették azt is, amink volt; örültünk, hogy fennmaradtunk. Mondhatjuk tehát, hogy szomorú, de a közösségtől független, külső körülmények magyarázzák ezt a megtorpanást.

Igen ám, de eljött a rendszerváltás. 1990 óta eltelt harminckét év, és továbbra sem épült unitárius templom Magyarországon. Tudom, rengeteg oka, magyarázata van ennek is.

Kedves testvéreim! Gondolkodjunk el, hogy miért történt mindez így. Lehetőség szerint ne másra hárítsuk a felelősséget, inkább gondoljuk végig a saját szerepünket és lehetőségeinket. Gyertek, üljünk össze, és Jézus tanításával a szemünk előtt számoljuk ki a következő unitárius torony költségeit, majd építsük is azt meg!

Ennek a gondolatsornak a perspektívájából is váráslatos, a Gondviselő kegyelmi ajándéka, hogy ma, 2022. október 15-én Szentendrén, a szabadtéri néprajzi múzeumban unitárius templomot szentelhetünk.

Nem mi építettük. Egy nemzeti közgyűjteményben található, de mi a sajátunknak érezzük!

Mostantól úgy járunk ide, mint a nyárádgálfalviak a sajátjukba, amely 1757-ben készült el.

Unitáriusként, magyarként, székelykeresztúri és hosszúfalusi nagyszülők unokájaként és mindent egybe vetve marosvásárhelyi patriótaként hálás vagyok az Úrnak és mindazoknak, akiknek ezt a csodát

köszönhetjük – kiemelten dr. Cseri Miklós főigazgató úrnak, egykori kollégámnak, valamint a skanzen elkötelezett munkatársainak.

Ünnepeljünk ma együtt Siménfalvától Győrig, Homoródszentmártontól Pécsig, Nyárádgálfalvától Szentendrőig!

Soli Deo Gloria!

Isten áldja!

Ágenda

KRIZA JÁNOS

• „Mert én az Úrtól vettem, amit át is adtam nektek, hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, vette a kenyeret, és hálát adva megtörte, és ezt mondotta: »Vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik, ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.« Hasonlóképpen vette a poharat is, miután vacsoráltak, és ezt mondta: »E pohár amaz új szövetség az én vérem által, ezt cselekedjétek, valamennyiszor isszátok az én emlékezetemre.«” (1Kor 11,23–25)

Ünnepelő testvéreim! Hovatartozásunk sorsdöntően meghatározza életünket. Magyaroknak születtünk, keresztények vagyunk, és ebben a templomban olyan jó érezni és kimondani sokunknak azt is, hogy mi unitáriusok vagyunk, egymáshoz tartozunk! Itt, e csodálatos helyen, ahol összeér a múlt a jelennel, és érezzük, hogy ez az időbeli összekapcsolódás biztos utat mutat számunkra a jövő felé. Mert őseinktől ránk maradt örökségünk, a vallásszabadság eszméjében megnyilvánuló tolerancia, a hit Isten ajándékaként való elfogadása, a jézusi evangélium megélése már több mint 450 éve megmaradásunk zálogát jelenti.

Ezt juttatjuk most is kifejezésre, amikor szertartásrendünk hagyománya alapján itt, a nyárádgálfalvi unitárius templom hasonmásában a szentelés alkalmával úrvacsorára készülünk, mert az úrvacsora az a szertartás, ami által nyilvánvalóvá válik Jézushoz való tartozásunk.

Az utolsó vacsorán a Mester az egy kenyérből és borból való részesedés által ezt az egymáshoz tartozást, az egységet kívánta hangsúlyozni. „Hasonló vagyok a kenyérhez és a borhoz” – ragadta meg Jézust a felismerés. Az élet kenyere és az élet itala vagyok! Kenyere a nagybetűs Életet éhezőknek, itala a nagybetűs Életet szomjazóknak. Szétoosztom tehát a kenyeret, és szétoosztom a bort, s e kenyér és bor által leszek figyelmeztető, emlékeztető és azontúl reményteljes összekötő eleme életüknek! – Vette tehát a kenyeret, megáldotta és megtörte, majd szétoosztotta tanítványainak. Aztán vette a bort, megáldotta és szétoosztot-

ta azt is. Amint a megtört búzaszem és a kiperéselt szőlőszem, úgy az ő élete és halála is arról beszél, hogy az életet nem lehet töretlenül megőrizni. De minden megtöretés, minden szeretetből fakadó önfeláldozás arról tanúskodik, hogy: „Az élet azért szép, mert elajándékozható.” (Albert Schweitzer) Ezért valahányszor ezt cselekszitek, és éltek e jegyekkel: az én emlékezetemre tegyétek!

Életében ez volt az utolsó vacsora. És ez lett az első úrvacsora. Önmaga emlékét hagyta figyelmeztetőnek, útmutatónak minden alkalomra. Egy falat kenyér és egy korty bor. Csak ennyi, nagyon egyszerű. De valahányszor magunkhoz vesszük az úrasztala mellett e darab kenyeret és e korty bort, az ő emlékezetére tesszük. Rá gondolunk, és e két egyszerű jegyben máris megérezzük az ő szeretetét, az ő jóságát, az ő ragaszkodását mindahhoz, ami szép, ami jó, ami érték az emberiség számára, megérezzük benne mindent, ami Istenhez vezet.

Hogy miért csodálatos ez az érzés, miért csodálatos minden, ami benne van? Csak gondoljunk arra, hogy ha most akár Jézus, akár valaki az első tanítványok közül, aki nem ismerné sem korunkat, sem a nyelvünket, minden idegen volna számára és érthetetlen, látna minket, mégis abban a pillanatban megértené, felismerné, hogy mi történik itt. Felismerné bennünk az első tanítványok kései utódait, akik megőrizték és megértették az utolsó vacsora örökségét. Gondoljunk arra, hogy nemzedékek hosszú sora úgy vette át ezt a jézusi örökséget, és úgy élte meg, hogy megmaradtak a történelem viharában és ez a jézusi örökség megtartóerőnek bizonyult mindannyiunk számára. Több mint kétezer év bizonyossága áll mögöttünk.

Ezért ezzel az érzéssel, ezzel a tudattal, ezzel a szeretettel hívlak: jöjjetek, vegyétek és egyétek, valahányszor ezt cselekszitek, Jézus emlékezetére tegyétek. És minden alkalommal ebből merítsetek erőt, hogy tiszta legyen hova és kihez tartozásotok tudata,

és megtaláljátok benne alkalomról alkalomra azt a erőt, ami az előttem járók életét, hitét és reménységét tartotta meg, mert ez benneteket is megtart és éltet, hogy Isten gyermekeként, Jézus tanítványaként élj és dolgozz.

Most hozzánk szól Jézus, mi vagyunk az ő tanítványai. Tudatosuljon bennünk a felismerés: örökösök vagyunk, megtartó evangéliumának, példamutató,

áldott életének örökösei. Felelősen kamatoztatjuk-e örökségünket, vagy elássuk, elrejtjük, eldobjuk? Ma ez a kérdés az úrasztala mellett! Ahogy e csodálatos templom tornya jelként magasodik az ég felé és megszűröl hirdeti az egy, igaz Isten dicsőségét, kérjük a gondviselő Istent, úgy adjon erőt számunkra, hogy mi is így hirdessük életpéldánkkal magyar keresztény unitáriusként Jézushoz való tartozásunkat. Ámen.

Díjátadási ünnepi beszéd

KOVÁCS ISTVÁN

• Nagy esemény ez egyházunk életében: az utóbbi idők egyik legnagyobb megvalósítását ismeri el nemcsak egyházi közösségünk szintjén, nemcsak kolozsvári, nemcsak nemzeti szinten, hanem nemzetközi szinten is mindazoknak a figyelme, akik méltatták a Vallásszabadság Háza felújítását. Az Europa Nostra bizottsága díjjal jutalmazza ezt a közös erőfeszítéssel létrehozott nagy megvalósítást. Nagy eredmény ez, csapatmunka, és mindnyájan, akik itt vagyunk, boldogok és büszkék lehetünk, hogy ez megvalósult.

Beszédem elején az 1Kor 3,10-et olvasom fel: „Az Istentől nekem adott kegyelem szerint, mint bölcs építőmester, alapot vettem, de más épít rá. Vigyázzon azonban mindenki, hogyan épít rá.”

A jó Isten megteremtette ezt a csodálatos világot hegyeivel, völgyeivel és benne a teremtés koronájával, az emberrel, de egyetlen épületet sem épített, a teremtésnek ezt a részét ránk bízta. És adta az építés energiájaként a szeretetet, a hitet, a lelkesedést, adta azt a valamit, amiből ő maga is teremtett, hiszen a János evangéliuma kezdetén azt olvassuk, hogy kezdetben vala az Ige, és minden, ami lett, abból lett. Mindent előbb az Ige, a lélekben megszülető isteni erő indított el, és amikor az ember épít, tulajdonképpen ezt váltja valóra, így veszi ki az isteni teremtésből a részét, amikor a szeretet otthont épített, amikor a hazaszeretet várat épített, amikor az istenkeresés és Isten szeretete gyönyörű templomokat épít, mindig előbb a lélek épít.

Nem véletlen, hogy Pál apostol a szellemi építkezés analógiáját is így fogalmazza meg. Az ő evangéliumhirdető munkáját alapvetésnek nevezi, ezzel kifejezve, hogy más munkatársakat hív majd be ebbe a közös munkába, hogy az alapot tovább építsék, de felelősséggel kell mindig szem előtt tartani a fundamentumot. Pál apostol azt mondja, hogy az a biztos fundamentum, amelyre épül a keresztény örökségünk, nem lehet más, mint a Jézus Krisztus. És milyen csodálatos, hogy ez bibliai rész a mai napra mindenféle

vonatkozásban talál. Pál apostol ugyanis ezt mondhatta volna az építőknek, építészeknek, a restaurátoroknak is, mondhatta volna mindenkinek, hogy figyelni kell a fundamentumra. Hiszen a jelen nem lehet annyira arrogáns, hogy ne vegye figyelembe az előző időket, és az előző idők figyelembevételével lesz maradandó az az építmény, és viszi tovább, ha kell, úgy, hogy melléje szegődik, ráépül arra a fundamentumra.

Most, amikor a Vallásszabadság Háza elismerése kapcsán ünnepelünk, arra gondoltam, milyen szerencsésen találkozik lelki vonatkozásban is a tényleges eredetek keresése, az előző rétegek feltárása, megőrzése, konzerválása, felmutatása, és aztán a lényeg, az egész kiteljesedése és a közösség szolgálatába állítása. Megtalálni újból az eredetet, azt a lelkiséget, azt az ígét, amiért valaha az ember az első építőköveket egymásra helyezte. Itt volt ez a csodálatos épület, egyházunk püspöki rezidenciája, amelyet az elmúlt tíz esztendőben próbáltunk megmenteni, felújítani. Természetesen azon is gondolkodtunk, hogy püspöki rezidenciaként is fel lehetne újítani, visszaadni régi fényét, de elődöm, Bálint Benczédi Ferenc nagyon bölcsen látta be azt, hogy ez az épület többre hivatott annál, hogy valaki benne lakjon. Ezt az épületet többre hívta a történelem. És milyen érdekes, hogy mindaddig, amíg magunkban próbáltuk javítgatni, nem sikerült áttörő eredményt elérni.

Az igazi momentum az volt – és ez is bizonyítja, hogy a lélek, a szellemi szikra épít valójában –, amikor a 2018-as jubileumi esztendőre készülve, megünnepeleendő a vallásszabadság törvénye kihirdetésének 450. évfordulóját és egyházunk fennállásának 450. évét, átvillant bennünk, hogy ezt az örökséget annak kell felajánlani, áldozni, elajándékozni, arra a szellemi fundamentumra építeni, amely egész létünk és szellemiségünk meghatározója: a vallásszabadság szelleme otthonává kell varázsolni. És amikor ki-mondtuk azt, hogy ez legyen a Vallásszabadság Háza,

minden megváltozott, csoda történt. Az addig nehezen összegyűlő anyagi alapok mellé ez a gondolat rövidesen társakat, barátokat, együtt lelkesedni tudó álmodókat és kökeményen dolgozó munkatársakat hozott. Megtalálta azt a közösséget, azt a csapatot, akikkel most már a tényleges kőből épült fundamentum felé akartuk ennek a háznak az életét újra elindítani, és ezáltal újból teljes pompájában felragyogtatni. A 450. évfordulós ünnepségeinket is végig az elajándékozás jellemezte. Úgy éreztük, hogy bár nekünk, unitáriusoknak sok közünk van ahhoz, hogy akkor az erdélyi rendek kimondták a vallásszabadságot, volt bennünk annyi alázat és történelmi tisztánlátás, hogy belássuk, ezt közösen hoztuk létre, ez közös érték itt, Erdélyben. És – Szilágyi Domokost parafrázálva – csak akkor lehet a miénk, ha mindenkié. Éreztük, hogy csak akkor lesz a vallásszabadság vívmánya igazán a miénk, ha elajándékozunk, és mindenkié lesz. Ez a nagylelkűség, ez az elajándékozás jellemezte azt az ünnepi sorozatot 2018-ban, amikor így ünnepelhettünk a testvérfelekezetekkel.

Az elajándékozás motívuma révén a püspöki ház Vallásszabadság Házává magasztosult, amikor odaajándékoztuk az épületet a közösségnek, hogy legyen otthona a vallásszabadság eszméjének, legyen kulturális tér, szolgálja Kolozsvárt és általában a tágabb közösséget, és szolgálja a magyarság és Kolozsvár minden egyes lakójának a kulturális életét. Hogy létrejöjjön benne a Vallásszabadság Kutatóintézete, hogy kutassa, értse a vallás eme bonyolult világát, legyen benne múzeum, amely felmutatja egyházunk tárgyi értékeit és kimagasló szellemi értékeit egyaránt. Így jött létre a csoda. És mindig így jönnek létre a csodák, amikor a lélek a teremt, és így jöhetett létre

az, hogy ezzel a lelkesedéssel és ezzel az odaadással, óvatossággal és szeretettel érinthette meg az anyagot a vakolókanál vagy a szike, amikor rekonstruált valamit, aminek köszönhetően ma ennyire példásan áll itt ez az épület. Igazán büszke vagyok arra, hogy ez az épület ma példaértékű megvalósítás a szó hosszú távú vonatkozásában is.

Sokszor kipattannak jó ötletek, amelyek tisztavirág-életűek, mert nem az önfenntarthatóság pragmatikus szempontjaira épülnek. E ház egyik nagy erénye, hogy a kulturális és gazdasági programok önfenntartóvá teszik ezt az épületet.

Boldog vagyok, és ma mindenki boldog lehet, aki ehhez hozzájárult, aki csak belép, aki megcsodálja, aki részt vesz egy itt rendezett eseményen, aki itt él Erdélyben, és bizakodik, hogy van esély helyrehozni azt is, amiről úgy tűnt, végérvényesen elveszett, bizakodik, hogy szeretettel, hit által minden restaurálható, még az elveszett közösségek is restaurálhatóak, az emberi méltóság is restaurálható, az emberi bizakodás is, az emberi istenkeresés keresztény útja is, amely annyira meggyengült Európában. Erről szól ez a megvalósítás. Egy ház, amely otthona a léleknek, az otthona a kultúrának, a vallásszabadság eszméjének, ez otthona a mi reménységünknek. Így köszönöm meg mindazoknak, akik ebben együtt munkálkodtunk, együtt imádkoztunk, akik támogattak anyagiakkal, a szakmai hozzáértésnek is köszönöm, amellyel újból bebizonyítottuk, hogy együtt, közösen legyőzhetetlenek vagyunk. Isten áldja meg a munkánkat, együtt imádkozásunkat, és mondjuk ki újból, alázattal azt, amit az építő ember mindig ki kell mondjon:

Soli Deo Gloria!

Egyedül Istené a dicsőség!

Ünnepi beszéd

FURU ÁRPÁD

• Tisztelt püspök urak, tisztelt alelnök úr, tisztelt államtitkár asszony, tisztelt főigazgató úr, tisztelt főkonzul úr, tisztelt egyházi és világi méltóságok, tisztelt kollégák, tisztelt barátok, tisztelt egybegyűltek! Nagy öröm és nagy megtiszteltetés számomra egy Europa Nostra-díjas projekt díjazásán a díjazott nevében megszólalni. Természetesen az első érzés a köszönet és a hála érzése. Jólesik, hogy a Romániai Építésszek Szövetsége díja és a Pro Architectura díj után, az Európai Unió örökségvédelmi díja, az Europa Nostra is elérkezett a Vallásszabadság Házába.

A második gondolatsor a közös munka felidézéséből áll, annak minden velejárójával együtt: a sok kihí-

vással, a sok megoldáskereséssel, a közös eredmények örömeivel. Sokszor felmerült bennem a kérdés, hogy mitől vált ez a mintegy tízéves, több mint száz ember munkáját összegző projekt sikeressé. Vajon általánosan mi szükséges egy sikeres helyreállítás receptjéhez?

Azt hiszem, sokakkal egyetérthetünk abban, hogy a jó helyreállítás sikeréhez öt összetevő szükséges: jó, azaz értékes, érdekes, szép műemlék épület, jó tulajdonosi hozzáállás, jó, azaz megfelelően összeállított, tehetséges és felkészült csapat, pénz és idő.

A Vallásszabadság Háza jó alapanyag, jó ház volt. Már építéskor különleges épületnek számított, ahogy

a fennállása hatszáz éve alatt is mindig kiemelkedett környezetéből. Tíz éven át folyamatosan szolgáltatta a meglepetéseket, a szakmai újdonságokat, ezzel jelentősen hozzájárulva Kolozsvár múltja jobb megismeréséhez.

Milyen a jó tulajdonos, milyen a jó tulajdonosi hozzáállás? Az a jó tulajdonos, aki tudja, mit kezdjen az épülettel. Azaz a jó tulajdonos az, aki jó koncepciót, ebben az esetben felújítási és hasznosítási koncepciót dolgoz ki, biztosítja az anyagi alapok megszerzését, és ezekkel való jó sáfárkodást, türelmes, kivárja a folyamatok beéréséhez szükséges időt, bizalom jellemzi – megbízik a szakemberekben és döntéseikben, és végül, de nem utolsósorban a helyreállítás után jó gazdája az épületnek, jól használja a helyreállított házat.

Jóllehet munkaköröm szerint a tulajdonost, a Magyar Unitárius Egyházat képviseltem, műemlékvédelmi szakember minőségemben együtt örülhettem kollégáimmal, hogy az egyház jó tulajdonos, munkatársaimmal együtt hálás voltam azért a szakmai szabadságért, azokért a szakmai feltételekért, amit a beruházó, a Magyar Unitárius Egyház e projekt során biztosított. Köszönet legyen ezért!

Említettük természetesen a pénz és idő kérdését. A jó tulajdonos előteremtette a támogatást a munkálathoz. Hálásak lehetünk a támogatóknak, Magyarország Kormányának, Románia Kormányának és Kolozsvár önkormányzatának, hogy biztosították azt az 1,3 millió eurót, amiből ez a projekt megvalósult. Köszönet legyen érte!

Hálásak lehetünk azért is, hogy volt idő a projekt megvalósulásához. Mondhatni rendelt idő adatott ehhez a rendelt munkához. A tulajdonos, az egyház jól érti az idő filozófiai fogalmát, tudja, hogy az idő sokféle, kronosz és kairosz, lineáris és ciklikus, aktív és passzív. Az egyház biztosította az időt a munkálatához, és türelmesen várt, amikor várni kellett. Az egyház tudta, hogy amikor a házon látványosan nem történik semmi, tulajdonképpen a dolgok akkor sem állnak. Akárcsak a must a hordóban, a helyreállítások rendelt idejében is szükség van a várakozásra, hogy az ideák megérjenek, nemesedjenek, kikristályosodjanak. És az egyház azt is tudta, mint jó tulajdonos, hogy mikor kell gyorsítani az időt, mikor kell gyorsabb ritmust diktálni, megkövetelni ahhoz, hogy a kívánt időben a ház megnyithassa kapuit. Köszönet legyen érte!

És végül, de nem utolsósorban itt volt a jó csapat. A jó csapat érti a dolgát, azaz szakmailag felkészült. A jó csapatban ki-ki a maga szakterületén azt a munkát végzi, amihez ért, de azt a lehető legjobban. Nem lett volna ez a munka ilyen, ha nincs egy építészcsapat,

amely egy gyors intésre engedélyezési terveket és engedélyeket nem szerez. Nem lett volna ilyen ez a munka, ha nincs egy olyan egyházi építész, aki a téma megírásától az engedélyezési tervek újratervezéséig, a felmérésektől a művezetésig nincs folyamatosan jelen a munkálatban, határozottan, türelmesen, nyugodtan, kitartóan. Nem lett volna ilyen ez a munka, ha nincs egy olyan vízióval rendelkező belsőépítész, aki ismeri tér, funkció, fény és dekor minden titkát, és ott-hon van Erdély képzőművészetében.

Nem lett volna ilyen ez a ház, ha a szerkezeti megerősítés nehéz döntéseit nem hozzák meg, nem számolják ki a tartószerkezeti mérnökök, szakmérnökök, a statikusok kollégák.

Nem lett volna ilyen ez a ház, ha történészek, régészek, restaurátorok, szakértők sora nem kutatja meg minden zugát, majd nem tesz meg mindent a feltárt értékek megőrzése, restaurálása, helyreállítása érdekében. Nem lett volna ilyen ez a terv, ha nincs megfelelő épületgépészeti tervezőcsapat, aki a korszerű technológiát ismeri.

És természetesen nem lett volna ilyen ez a terv, ha nincsenek azok a kivitelező cégek és szakemberek, akik a munkálatok különböző szakaszaiban, sokszor a legmostohább körülmények között végezték a munkájukat, alapot erősítettek, falakat szőttek, tetőt javítottak, gépészetet, fénytechnikát szereltek, belső berendezést, bútortartot készítettek. Természetesen ez

a legnagyobb csapat, amelynek tagjai a legnehezebb körülmények között kellett megvalósítsák a rájuk eső részt és ezáltal a tervezők elképzeléseit és álmait.

És végül nem lett volna sikeres ez a projekt a megfelelő használat, a hasznosítás nélkül, ha nem lépnek elő azok az emberek, akik életet hoznak és lüktetést adnak a háznak, akik kultúrát szerveznek, akik kiállítást installálnak, akik tudományos kutatást végeznek, akik szállást adnak, akik főznek és kiszolgálják, akik karbantartanak, és akik az értékekre vigyáznak, folytonosságot, életet és értelmet adva a műemlékvédő munkájának.

És ki merem jelenteni, hogy nem ilyen lett volna ez a terv és megvalósítása, ha nem hallgatjuk meg és nem figyelünk a műemlék hangjára, a történelmi idő köbe zárt üzenetére, és ezt az üzenetet nem fordítjuk le egymás, a környezet és a jövő nyelvére.

Hálával gondolunk erre a tervre, hálával gondolunk arra a sok kinyújtott kézre, amely a megfelelő pillanatban segített, épített, irányt mutatott.

Mindenkinek a munkáját még egyszer szívből köszönjük!

Isten áldja!

Kriza János: *Erdővidék az én hazám és a nagyajtai Péterfyek*

PÉTER GÉZA

Mottó:

üres templomokat kutattam át,
amikor volt időm kiszakadni
körforgásom megállíthatatlan sebességéből,
föld alatti járatokat túrtam deszkaréseken át,
perzselt szemöldökű emberek figyelték minden
lépésemet, hányatokat kell még eltemesselek,
hogy szabad utam legyen elveszett tejfogaimhoz?
alkatrészeim a tiszta gondolatok, kazamata
karosszériám olaja után kutatok otthonotokban,
engedjetelek bebocsátást forrásaitokhoz,
tanítsátok meg kimondhatatlan szavaitokat,
hogy szólni tudjak köztetek élő halottaimhoz.
(Szabó Fanni: *köztetek élő halottaim*)

• Nagyajta a mesés és vadvirágos Erdővidék nem túl népes, de ennek ellenére sok jeles embert adó faluja. Jó iskoláját maga Kriza János (1811–1875) püspökünk is emlegeti, igazolja ezt rajta kívül Molnos Dávid (1778–1836) tanár, író, történelmi forráskutató; Bara István (1805–1865) természettudós; Kovács István (1799–1872) történetkutató, a Magyar Tudományos Társaság tagja; dr. Borbély István (1886–1952) tanár, igazgató, irodalomtörténész; dr. Nyiredi Géza (1861–1914) kémikus, tanár, tankönyvíró; Bihari József (1901–1981) kétszeres Kosuth-díjas magyar színész, hogy csak a legismertebbeket említsem. A kevésbé ismert jeles nagyajtaiak között vannak a Péterfyek, szétszóródva az országban és a nagyvilágban mint lelkészek, tanítók, tanárok, írók, zenetudósok, orvosok, jogászok és sok más szakma képviselői, mindezek mellett az itthon maradt, szülőföldet, családot, nemzetet megtartó, Isten országát építő, fegyverforgató és mindeközben pennát is kézbe vevő egyszerű székely emberek.

A Péterfyek, hasonlóan sok-sok székely családhoz, már korán felhívták magukra a figyelmet. Az első Péterfyt egy 1594-es összeírás említi: Péterfy János mint birtokos szerepelt ezekben. Őt emelte 1606-ban Bocskai István, Erdély fejedelme lófő székellyé. Az ő egyik leszármazottja, Péterfy István, 1770-től felje-

gyezte a számára legfontosabbnak tartott történéseit, és a feljegyzéseket utódai 181 évig töretlenül folytatták. Ez idő alatt négy kisebb könyvecske telt meg bejegyzésekkel: 1. *Családi feljegyzések – Régi könyv*, 1770–1913, írói: Péterfy István (1770–1817 között), Péterfy Tamás (1817–1876 között), Péterfy Tamás (1876–1894 között), Péterfy Áron (1894–1913 között). A 2., 3. és 4. naplót Péterfy Gyula másolta, részben a *Régi könyvből* és írta 1913–1951 között. 2015-ben *Családi feljegyzések* cím alatt, összevonva, nyomtatásban is megjelent a Péterfy családtagok számára.

Az összevont feljegyzéseket magam is nagy élvezettel, többször végigolvastam, ugyanis egyik üknagyanyám révén, aki Péterfy leány volt, magam is a szélesebb családhoz tartozom. Így részleteiben sikerült megismernem és részben megjegyezmem a benne találhatóakat.

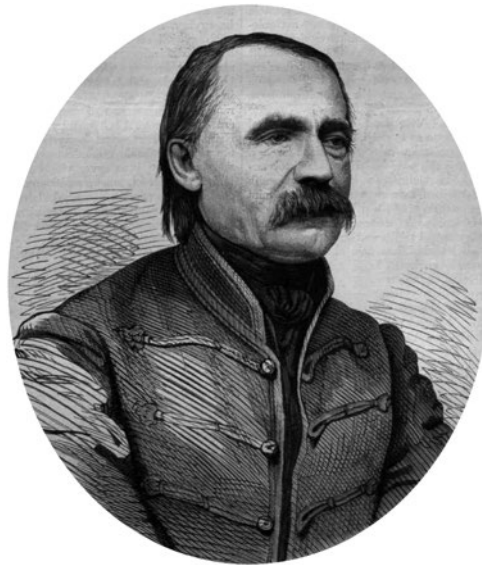
A 2021–2022-es tanév végén kényszerűségből osztályfőnökséget kellett vállalnom, és régi szokásomhoz híven minden osztályfőnöki órán népdalt is tanultunk. Már régebb észrevettem, hogy iskolahimnuszunkat, az *Erdővidék az én hazám* c. költeményt eléggé nyekeregve éneklük tanulóink, így első osztályfőnöki találkozásunkra a *Székelység és hazaszeretet* téma kapcsán újraértelmezve énekeltük el. Elemzése közben jöttem rá egy olyan felfedezésre, amit eddig nem olvastam egyetlen tanulmányban

sem. Ezt szeretném megosztani most a kedves olvasókkal.

A Péterfyek családi feljegyzéseiben írta Péterfy István 1793. március 16-án: „... fiam Dávid, kontra-mandáltatott a francia háborúban, októberben megölték a lábát, 1798. május 26-án érkezett haza, töltött 5 év 3 hónap 6 napot a francia háborúban.”

1799. november 3-án Dávidot megint behívták, és november 10-én Péterfy István nagyobbik fiát, Tamást is, amelyet a következőképpen jegyzett le: „az én nagyobbik fiam is elvitetett, amely nékem, mint szülemnek igen keservesen esett, jó szolgálatomért öregségemre egyedül hagyattam az életemben, ennek pedig oka Diveki kapitány és Moritz hadnagy volt.”

A továbbiakban így folytatja a feljegyzéseit:

„1800. március 3 Péterfy Tamás fiam francia háborúba kinn lévén felesége szült fiat, tertia marty este kakasszókor, amely gyermek meg is kereszteltetett 11 marty, adatott neki név: Tamás. Éljen jobb időket, mint mű mindnyájan.”

„1800. decembris 3-án jött levelem az nagyobb fiam Péterfy Tamás haláláról, hogy Udine nevű városban, Olaszországban septembris 9-dik napján meghalálozott.”

„1804 die 26-dik julii 7 órakor holt meg Bálint Ilo-na, Péterfy Tamásné. Maradt két árvái: Ilona és Tamás, a leány 10 esztendő és 3 holnapos, a fiú ötödik esztendőben járva. Én, Péterfy István, az édesatyja néhai Tamás fiamnak, az árváknak pedig nagyatyja.”

„1806 24-dik február érkezett négy compania gyalogság Hermányba, az hol fiam, Dávid, ott volt. 1806 martii érkeztek haza a huszárok a második francia háborúból ide Nagyajtára. A compania adott a háborúba 1787-től fogva 1807-ig 659 embert, abból maradt el 143.”

Péterfy István halála után unokája, „Árva” Péterfy Tamás a következőket írja:

„Ki e dolgokat emlékezetbe vette, a mű kedves nagyapánk, Péterfy István holt meg 1817 die 8 ianuari. Én írtam Péterfy Tamás onokája.”

„1828. esztendőbe, május 14 napjától kezdve ultimáig kontrakciót tartott a 2-dik Székely Regiment Kézdivásárhelyen. Én is ott voltam. Péterffy Tamás”

„1828. esztendőben jó termést adván az Isten, júliusnak 26. napján béhordtam a búzát, Anna napján a Hosszú felí való határból. Nota bene, Péterfi Tamás”.

„1831 eszt. september 26-dik mentünk Brassóba egy batalion-garizonba, amelyben én is mint tiszt ott voltam december 10 napjáig, akkor a compánia felváltott, V. káplárnak december 7 napjától fogva kaptam az V. káplári lénungot. Nota bene Péterffy Tamás V. káplár”

„1855 22dik juli holt meg Kriza János úr. 47 esztendőt volt pap itt Nagyajtán. Új papnak Nagyajtára hoztuk Kriza Sándor urat september 24kén, 1855.”

Mindannyiunknak ismerős Kriza János püspökünk *Erdővidék az én hazám* című verse. A vers tartalmazza az évezredes székely katonasors nehézségeit, szomorúságát, de egyben az életért, a családért való felelős küzdelmet és a szülőföld mérhetetlen szeretetét:

„Erdővidék az én hazám,
Katonának szült az anyám.
Zöld erdő zugásán,
Vadgalamb szólásán
Nevelt fel jó apám.

Mihent zekés gyerek lettem,
S a kabalát megülhettem,
Mentem a szántóba,
S apám háboruba,
A francziák ellen.

Nyíl mélyebben, te barázda,
Patakként foly könnyem árja,
Apámat háboru,
Anyámat sok gond, bú
Szegényt elragadta.

Holnap indul a legénység,
Komondóba, semmi mentség.
Zöld erdő zúgását,
Vadgalamb szólását
Majd meghallom esmég.”

„Öreg” Kriza János és Kriza Sándor unitárius papok összesen kilencven évig szolgáltak Nagyajtán, és e kilencven év alatt a gondnokok leggyakrabban a Péterfy családból kerültek ki. „Árva” Péterfy Tamás és fia, Péterfy Tamás egymás után összesen harmincnyolc évet voltak unitárius gondnokok a Kriza papok alatt. Az „Árva” Péterfy Tamást felnevelő nagyapa, Péterfy István, a Nagyajtai Unitárius Egyházközség oszlopos tagja gondnokként ezt írta: „1801 die 27 iuni volt a sinodus Árkoson, azhol is négy napig voltam én is ott harmadmagammal.” 1805-ben már mint presbiter írta alá a porkolábbal kötött szerződést. A családi krónikánk feljegyzései alapján 1840-től kezdve „Árva” Péterfy Tamás volt az unitáriusok gondnoka, előtte hosszú ideig presbiter és falubíró. A kurátorságról való lemondása után a közgyűlés fiát, Péterfy Tamást választotta gondnoknak, aki 1878-ban mondott le a tisztségről: „1878 december 19-én mondtam le az kurátorságról 12 év eltelté után, amelyért az gyűlés nagy tiszteletet nyilvánított hosszas igazságos szolgálatomért.” Így apa és fia 1840-től 1878-ig, harmincnyolc évig voltak Nagyajtán unitárius gondnokok.

A krónika megemlékezik Kriza János püspök 1875-ben bekövetkezett haláláról: „1875 május 26-dik napján 7 órakor holt meg Kriza János püspök.” Az 1882-ben történt emléktábla-avatást is ekképpen jegyezték: „1882. július 30-án hozták bé az kolozsvári tanuló ifjúsága az néhai Kriza János püspöknek az emléktábláját az születési házára, amely nagy tisztelettel ment véghez, a mostani püspök és Péterfy Dénes, az kolozsvári pap tették a szolgálatot itt Nagyajtán az templomba. Megjegyezendő, hogy az népnek ami idegyült volt, fele ha befért a templomba.”

A Péterfyek a Nagyajtai Unitárius Egyházközség vezetőségi tagjaiként hosszú ideig voltak a Kriza-papok munkatársai. „Árva” Péterfy Tamás történetét az itt nevelkedő Kriza János, későbbi püspök, költő, népköltészeti gyűjtő számtalanszor hallhatta és személyesen is ismerte őt, aki tizenegy évvel volt idősebb nála. Minden kétséget kizárva kijelenthetem, hogy Kriza János *Erdővidék az én hazám* című verse megírásában az ihletet „Árva” Péterfy Tamás története adta.

SZERETETSZOLGÁLAT

Közgyűlés és szakmai képzés

A Gondviselés Segélyszervezet legutóbbi közgyűlését november 26-án tartottuk Székelykeresztúron, a helybeli unitárius egyházközség Barátság Házában. Segélyszervezetünk legfőbb döntéshozó és felügyelő szervének tanácskozását csapatépítő találkozó előzte meg november 25–26-án, amelyet a közvetlen munkatársaink részére szerveztünk. A szakmai képzés keretében szervezetünk jelenlegi helyzetképét vizsgáltuk, majd jövőbeli terveinket körvonalaztuk. Mindannyian érezzük, hogy napjaink kilátástalan világában mennyire felértékelődik az a munka, amely a szociális szférában valósul meg. Egyre nő azok száma, akik külső segítség nélkül már a mindennapi élethez szükséges minimumot sem tudják megteremteni. Ahhoz, hogy megpróbáló időkben helyt tudjunk állni, mindenképpen szükségünk van elhivatott, öntudatos, tapasztalt és szakmailag felkészült munkatársakra. Munkatársaink szakmai képzése nélkül a minden-

napi munkánk hatékonysága és eredményessége gyengébb lenne. Ezért igyekszünk a jövőben még átfogóbb és több szakmaisággal átítatott csapatépítő tréningeket szervezni.

VAGYAS ATTILA

Lovas terápia és lovas oktatás hátrányos helyzetű és sérült gyermekek részére

A Gondviselés Segélyszervezet támogatásával 2022-ben is elindítottuk a Szentivánlaborfalva-Kézdivásárhelyi Unitárius Egyházközség lovas terápiás, egészségfejlesztő programját. Kis lovasaink és lovaink szeretettel fogadták a kiemelt figyelmet igénylő gyerekeket, társaikat. Vegyes csoportjainkban tizennégy kis lovas vett részt heti rendszerességgel szeptembertől december elejéig. Szerettük volna a programot a tervezett időkereten túl is folytatni, karácsonyig, azonban a hideg, zimankós idő beálltával el kellett búcsúnunk a gyermekektől, hiszen fedett pálya hiányában a körülmények nem tették lehetővé főleg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek biztonságos lovagoltatását. A lelkesedésünk azonban megmaradt, és a viszontlátás reményében köszöntünk el egymástól.

Egyházközségünk 2020-ban valósította meg első lovas terápiás programját. A részt vevő gyermekeknek az autizmus, izomsorvadás, hiperaktivitás, végtagelváltozás, kommunikációs nehézségek, súlyos önbizalomhiány, egyensúlyzavar okozta nehézségek leküzdésében igyekeztünk támogatást nyújtani kommunikációs és koordinációs készségek fejlesztésével, az önbizalom növelésével, mozgásképeségi és térbeli tájékozódási zavar korrekációjával, mozgásfejlesztő gyakorlatokkal, figyelem- és koncentrációs készségek fejlesztésével, a lovak segítségével.

Programunk az egyházközség által bérbe vett ló terápiás átképzésével kezdődött 2020. február 10-én, amelyet heti rendszeres lemozgatással, a terápiás képzésben alkalmazott gyakorlatok ismertetésével, a gyakorlatokhoz való szoktatással készítettünk fel. Fontosnak tartottuk azt, hogy az egyházközségnek is legyen egy képzett lóva, így a programot a támogatás lejárta után is fenntarthatóvá tudjuk tenni. Ennek érdekében az egyházközség területén kialakítottunk egy pályát, így két helyszínen tudtuk folyamatosan végezni a terápiás tevékenységeinket. Időközben a programot továbbfejlesztettük saját, esti időszakban napelemes világítótestekkel felszerelt pályával, két lóval, lovasfelszereléssel, a gyermekek számára védőfelszerelésekkel, lehetőséget teremtve arra, hogy egyházközségünk egymagában is végezhesse ezeket a terápiás tevékenységeket.

Az egyházközség és a lelkész biztosította a programhoz szükséges teret (lovaspálya), lovakat, lovas eszközöket, védőfelszerelést, a ló tartás és lóápolás egészségügyi költségeit. A gyermekek terápiás költségeit a Gondviselés Segélyszervezet, valamint a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. és a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásából fedezték.

Hálásan köszönjük mindezen támogatásokat, a Kincsek lovarda által nyújtott szakmai háttérrel, és külön köszönöm nagylányom, Buzogány-Csoma Boglárka lelkesedését, önzetlen, önkéntes szolgálatát. Köszönjük a gyermekek kitartó munkáját, a szülők bizalmát. Egészségünkre!

BUZOGÁNY-CSOMA ISTVÁN

NŐK VILÁGA

Újévi üzenet a 2023-as esztendőre

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

• Kedves nőtestvéreim!

„A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővüljétek a reménységben a Szentlélek ereje által.” (Róm 15,13)

Új évre virradtunk. Szívünkben hálával köszönjük meg gondviselő Istenünknek, hogy megérhettük ezt az új esztendőt! Köszönjük az életet és köszönjük, hogy a hit új reménnyel, örömmel és békével töltheti el lelkünket! Az elmúlt év nehézségei, történései döbentettek rá mindannyiunkat a béke fontosságára. Természetesnek vettük, hogy egymás mellett békésen élhettünk, dolgozhattunk. Most nagy szükségünk van közösségeink összefogására, amely megerősít mindannyiunkat abban, hogy összeadva erőnket, megmaradunk a hitben.

A nőszövetségek az elmúlt évben többé-kevésbé visszatérhettek közös tevékenységeikhez, folytathatták a munkát az egyházközségekkel karöltve. Két év után mind a hat egyházközségben megtartottuk a köri nőszövetségi közgyűléseinket: Kövenden, Marosvásárhelyen, Ádámoson, Csehétfalván, Székelyudvarhelyen a belvárosi egyházközségben és Nagyajtán. Köszönjük szépen a házigazda egyházközségeknek és nőszövetségeknek a szívélyes vendégfogadást! Tiszta

örömmel találkozhattunk és köszönthettük egymást az UNOSZ közgyűlésén és konferenciáján Tordán. A konferencia alkalmával adománygyűjtést szerveztünk a Lókodi Ökumenikus Öregotthon javára: Lukács Mária választmányi tagunk kezdeményezésére takarók vásárlása céljából 2500 lejt adományoztunk. Szintén ő volt az, aki a firtosi találkozón, hasonló gyűjtés nyomán, szép adományt juttatott el az idősothonnak. E helyen is megköszönöm az ő segítségét és minden adományozó nőtestvérünk hozzájárulását a nemes célhoz. A székelyudvarhelyi belvárosi nőszövetség varrócsoportja kézzel kötött takarókat készített szintén az időso testvéreinknek, ezt is hálásan köszönjük!

Január elseje a béke világnapja. Igyekezzünk hát önmagunkban, családjainkban és környezetünkben megteremteni azt a békét, amely annyira hiányzik a kinti világból! Az együttérzés, a feltétel nélküli szeretet gyakorlása segítségünkre lehetnek ennek megvalósításában!

Isten gazdag áldása legyen az új évben is mindennapjainkon, családjaink és szeretteink, embertársaink és hittestvéreink életén, hogy mindannyian bővelkedni tudjunk a reményben és megvalósíthatassuk terveinket!

Olasz folyó	▼	Lekonyul (a növény)	▼	Végtelen zaj!	Megkevert sör!	Építőanyag	Betakarítanám a termést	▼	Koncert-sorozat Dióbél!	▼	Ketten a tanúk közül!	▼	Előtag: milliárd
4.		Női név (jún. 17.)					Keresztül						T
	Szándéka								Lábával illetve vala				
	1.								Egyik fiú- testvéred				
Indíték				Nagyon rég élt előd			Börtön része!				Kissé betakar!		
Páratlanul beutall!							Kiejtett betű				Dédelgetni kezd!		
6.	E			É	2.								Az áram-erősség jele
Dinasztia tagjail					Páros rekeszl!								Sánc
			Aláhullás							Rézágyú hangzói			
			Össze-zavart név!							3.			
Celsius-fok (röv.)		Orosz tagadás járom					Az egyik alapszín				Borsó-szemek!		
							5.				Barom testrésze!		
								Útóhang-szerek					
								Germán nép volt					
Keringési rendszer része					Tanügyben van!				Házban élő				
Lángolás					Dátumrag				Aldozat lényege!				
			Lyukas zokni!			Redődísz (ruhán)							Liter (röv.)
			Tehénhang			Kihalt madárfaj							Egyszerű gép
Dicsőítő vers		(Rendő) valakit átkutat									Biológiai-lag léfezik		
Jód vegyjele		Római 49									Póznán található!		
					Torta-szelet!			Versenylovas					
					... Pound (író)			Finom nedű					
Mákból készült kábító-szer	Á		Felsőbb helyről alányújtó						Üres váz!				Négy-negyed!
									Útca (Párizsban)				Fejetlen gyík!
1. Az 1883. január 2-án született lelkész, teológiai tanár, író neve. 2. Itt született. 3. Itt hunyt el 1966-ban. 4. Ezen intézmény kéziratárát kutatta. 5. Ez is volt. 6. Ebben a lapban is publikált. 7. Ettől az indi-ai szerzőtől is fordított.						Tisza-parti város lakója							
						Félszeg!							
		Sporttrikó	Vissza-térés (francia)								Középső kiút!		
			Teacsepp!								Dél (röv.)		
		7.									Dániai és máltai autójelzés		
							O						

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Kedves Gyerekek!

Remélem, felétek is szép fehér lett a táj a táncoló hó-pelyhektől, és a bepárásodott ablakra rajzoltatok valami kedveset. Számunkra januárban kezdődik egy újabb esztendő, ám képzeljétek el, hogy ez nem minden kultúrában van vagy volt így. Az ősi izraelitáknál (zsidóknál) ősszel volt az esztendő kezdete, amely az asszír-babiloni fennhatóság alatt áttevődött tavaszra. Az akkori emberek két alkalommal is megünnepelték az új évet, így tehát egyszer a polgári év szerinti számítást tavasszal és a hagyomány, a vallás szerinti új évet meg ősszel. Az őszi újévünnep egy volt azon három jeles napból, amelyen minden férfinak kötelessége volt megjelenni és áldozatot bemutatni az Úr színe előtt. Nálunk, Erdélyben is különböző szokásokkal búcsúztatjuk az óévet, és köszöntjük az újévet: fáklyás felvonulással, éjfélti istentisztelettel és a sor folytatását rátok bízom. Nálatok felé mi a szokás? Kívánom, hogy sok új, értékes ismerettel gazdagodjatok idén is, valamint legyen számtalan alkalmatok az önfeledt játszásra és mosolygásra! Boldog új évet kívánok!

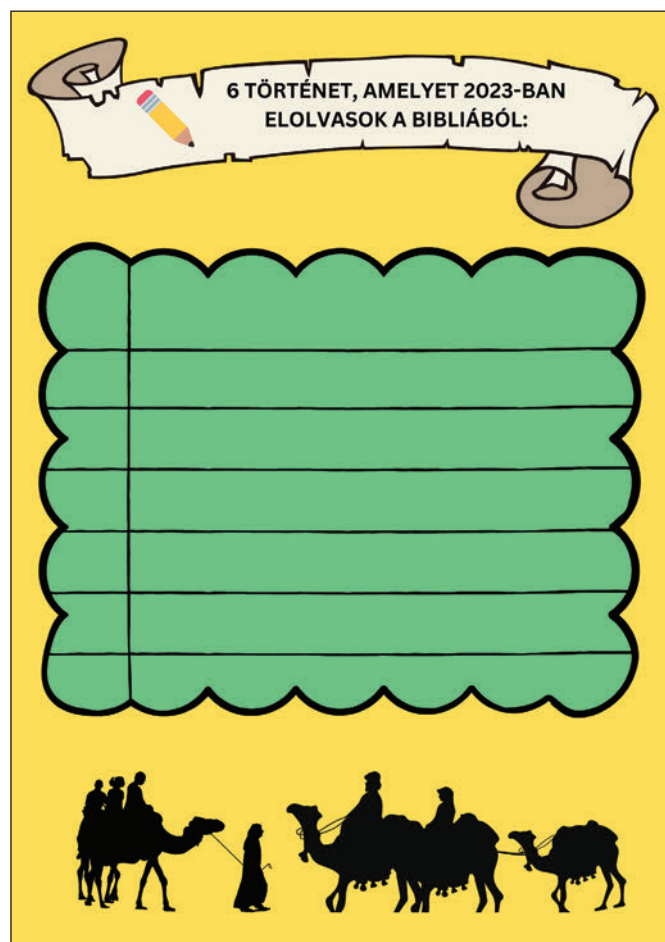
Feladatok

1. Szókereső

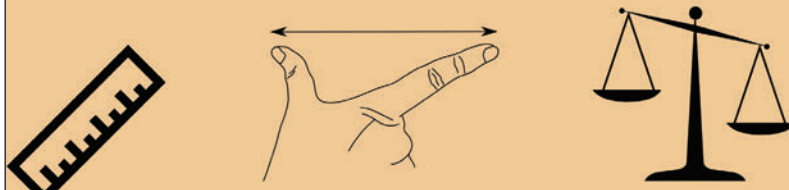
Az alábbi szóhalmazban különböző mértékek, súlyok, pénzek nevét gyűjtöttem össze a Bibliából. A ti feladatotok megtalálni őket. Eredményes munkát kívánok!

M	É	R	C	E	Y	A	G	H	U	K	Í
Í	I	L	H	Ó	M	E	R	L	B	I	N
D	E	D	Z	H	I	V	H	H	B	R	E
X	F	Á	A	E	N	Ú	S	Í	A	A	Z
V	E	R	R	T	A	L	E	N	T	U	M
O	D	I	A	S	Q	J	K	U	Q	Z	W
N	Ű	K	S	Á	C	W	E	K	I	P	Ű
T	I	Ű	Z	K	Ő	B	L	Ó	G	Z	K
A	E	R	S	T	Á	T	É	R	Z	Ú	O
M	O	N	U	R	P	A	W	U	R	N	L
A	D	G	Y	Ű	K	O	R	S	Ó	Y	Ű
T	Ö	B	Ő	É	T	Y	Q	N	W	B	Ő
U	Q	T	V	B	R	S	E	U	A	X	Z
F	M	É	R	F	Ő	L	D	Ó	H	C	T
W	K	Ö	N	Y	Ő	K	B	N	P	A	R

2. Vágjátok ki a mellékelt jegyzetlapot, és az év folyamán igyekezzetek egyéb olvasmányaitok mellett a Bibliából is olvasni. Az elolvasott rész címét pedig jegyezzétek fel!

- Súlymértékek: **talentum, mina, sékel**
- Űrmértékek folyadékok mérésére az Ószövetségben: **hómer, bat, hín, lóg**
- Űrmértékek az Újszövetségben: **kórus, korsó, véka, mérce**
- Pénzek: **drahma, státér, dárik,**
- Hosszmértékek: **könyök, arasz, tenyér**
- Útmértékek az Újszövetségben: **futamat, mérföld**

Magyar Unitárius Egyház. Történelem, szellemiség, örökség

• A romániai Vallásügyi Államtitkárság 2018-ban indította útjára az országban működő, állam által elismert felekezeteket bemutató sorozatát a Paidea kiadóval karöltve. Ennek a sorozatnak a részeként készült el az egyházunkat bemutató fényképes kötet először román, majd angol (2020), végül pedig 2022-ben magyar nyelven. A kötet röviden bemutatja az unitárius egyház történelmét, épített örökségét, szervezeti felépítését és egyházközségeit, az oktatási intézményeit, az egyháztársadalmi, valamint szakmai szervezeteket, az erdélyi és magyar kulturális örökséghez való hozzájárulását, az unitarizmus nemzetközi világát, végül a neves unitáriusokat.

A kötet szerkesztését végző munkacsoportot több kihívás elé állította a kiadvány megvalósítása. Ezek között egyik a sorozat előre meghatározott formai koncepciója volt. Adott keretek közé kellett idomítani a tartalmat. A másik kihívást a nyelv által is jelzett kulturális kontextus adta. A román nyelven készülő első kötet nemcsak az unitáriusokat jól ismerőknek vagy a róluk legalább átlagos tudással rendelkezőknek kellett többet információt nyújtson, hanem egy párhuzamos vallási és kulturális közegben szocializálódott román nyelvű olvasórétegnek is. Egyes szövegek így eleve román nyelven íródtak, ilyen például a *Teológia és lelkiség* fejezet Rácz Norbert Zsolt tollából, vagy az *Unitáriusok a nagyvilágban* című rész Gyerő Dávidtól. A Kovács Sándor által szerkesztett egyháztörténeti, a Furu Árpád által szerkesztett építészeti örökség, illetve a Bálint Róbert Zoltán által szerkesztett, egyházközségeket is bemutató egyházszerkezeti rész esetében is törekedni kellett arra, hogy érthetővé váljanak olyan történelmi, egyházszerkezeti, kulturális vagy éppen földrajzi vonatkozások, amelyek az Erdély vagy Magyarország történelmében és kultúrájában jártas olvasó számára ugyan evidenciák lehetnek, másnak azonban értelmezhetetlenek vagy nem magától értetődőek.

A kötet részét képezi az egyházi iskolákat (Solymosi Zsolt, Lakatos Sándor), az értékes egyházi ingó-

ságokat (Kovács Ágnes) és textíliákat (Horváth Iringó), illetve a magyar közművelődés szolgálatában jelentőset alkotó unitáriusokat (Gaal György) bemutató fejezet. A fotók kiválogatását és a képszerkesztési folyamat koordinálásának nehéz és időigényes terhet Furu Árpád végezte.

Az angol nyelvű változat esetében hasonló kihívásokkal szembesültek a szerkesztők. E tekintetben nagy segítséget jelentett az egyesült államokbeli Rodger Matlage kitartó munkája, aki az erdélyi unitárius valóság jó ismerőseként nemcsak nyelvi, hanem kulturális vonatkozású eligazításokat is nyújtott.

A 2022-ben megjelent legutóbbi kötet az első kötet magyar nyelvű változata a gyülekezeteket és az épített örökséget bemutató rész kivételével. Az egyházközségek megnevezésének magyar alfabetikus sorrendje a román nyelvűtől eltérő sorrendiséget követelt. Igyekeztek a szerkesztők az időközbeni egyházszerkezeti változásokat is beépíteni, illetve az azóta eltelt időben történt reprezentatívabb templomfelújítások eredményeit is közzétenni. Ez néhány esetben fényképcserét is maga után vont.

A kötetek jelentősége, hogy egy helyen foglalják össze az unitárius egyházzól, múltjáról és jelenéről, teológiájáról, épített és szellemi örökségéről, illetve intézményeiről szóló tudást. A rövid leírások mellett a közzétett képanyag jó tükrét adja mindezeknek. A kötet az egyházi központban található meg.

U. K.

paidea
emblematik
románia

MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
TÖRTÉNELEM, SZELLEMISSÉG, ÖRÖKSÉG

Bodor Lídia Emese lelkész (Medgyes), **Buzogány-Csoma István** lelkész (Szentivánlaborfalva-Kézdivásárhely), **Demeter Erika** lelkész (Korond), **Dimény Csilla Júlia** UNOSZ-elnök (Alsófelsőszentmihály), **Elekes Bontond** egyházkerületi főgondnok (Budapest), **Elekes Zsolt** iskolalelkész (Kolozsvár), **Furu Árpád** építészeti és műemlékvédelmi tanácsadó (Kolozsvár), **Kriza János** püspöki helynök (Miskolc), **Kovács István** püspök (Kolozsvár), **Péter Géza** kémia- és fizikatanár (Nagyajta), **Vagyas Attila** lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet alelnöke (Kolozsvár), **Újvárosi Katalin** lelkész (Zetelaka)